

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/70/2022
Identifikačné číslo spisu:	4116217230
Dátum vydania rozhodnutia:	20.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:4116217230.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne: T. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXX/X, Z., zastúpenej spoločnosťou ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom Pri parku 8, Maňa, pracovisko Štefánikova trieda 6, Nitra, proti žalovanému: P. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, o trovách konania, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 15C/324/2016, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/55/2021 z 30. júla 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Uznesením č. k. 15C/324/2016-148 z 12. mája 2021 vydaným zákonným sudcom Okresný súd Nitra na základe sťažnosti žalobkyne zmenil uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 15C/324/2016-135 z 1. februára 2021 vydané vyšším súdnym úradníkom tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 2 138,99 €, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 2 067,99 €, súdneho poplatku za návrh vo výške 66 € a súdneho poplatku za podanie odvolania vo výške 5 € na účet právneho zástupcu žalobkyne JUDr. Petra Timka, advokáta so sídlom Štefánikova trieda 6, Nitra, do 3 dní od doručenia uznesenia. Ďalším výrokom žalobkyni nepriznal nárok na náhradu trov sťažnostného konania voči žalovanému.

2. Proti uvedenému uzneseniu súdu prvej inštancie v časti výroku o trovách sťažnostného konania podala odvolanie žalobkyňa, o ktorom Krajský súd v Nitre uznesením sp. zn. 5Co/55/2021 z 30. júla 2021 rozhodol tak, že podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku odvolanie odmietol. Žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolanie smerovalo proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vydanému v konaní o sťažnosti žalobkyne podanej proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vydanému vyšším súdnym úradníkom, ktorým bolo

rozhodnuté o výške trov konania. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 357 taxatívne vymenúva okruh uznesení súdu prvej inštancie, proti ktorým je odvolanie prípustné, pričom neustanovuje prípustnosť odvolania proti uzneseniu, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktoré vydal vyšší súdny úradník. Odvolací súd preto odvolanie žalobkyne odmietol ako odvolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon nepripúšťa možnosť podať riadny opravný prostriedok, t. j. odvolanie.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala, že závery odvolacieho súdu opomínajú zmysel a účel ustanovenia § 357 písm. m) Civilného sporového poriadku a sú v príkrom rozpore so zásadou, podľa ktorej každé súdne rozhodnutie, ktoré riešilo určitú právnu otázku ako prvé v procesnom poradí, musí byť preskúmateľné opravným prostriedkom v riadnom opravnom postupe, ktorý spočíva buď na dvojínštancnom princípe (keď najprv rozhodne sudca a potom odvolací senát nadriadeného súdu) alebo v sťažnostnej agende na dvojstupňovom princípe (keď najprv rozhodne vyšší súdny úradník a potom sudca totožného súdu). Uvedené procesné garancie odvolací súd žalobkyni odoprel, čím jej vlastne odoprel možnosť domôcť sa opravného preskúmania otázky, či jej v prípade meritórneho úspechu v sťažnostnom konaní prináleží alebo neprináleží náhrada trov sťažnostného konania. Napadnuté uznesenie odporuje ustanoveniu § 357 písm. m) Civilného sporového poriadku, pretože prvoínštancné uznesenie má vo výroku II povahu uznesenia o trovách konania a citované ustanovenie nerozlišuje, aký druh trov konania rieši uznesenie, proti ktorému je prípustné odvolanie (či trovy vo veci samej alebo trovy sťažnostného konania).

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a je potrebné ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá Civilného sporového poriadku) dovolací súd uvádza nasledovné.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku.

8. Žalobkyňa vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. V prejednávanej veci súd prvej inštancie uznesením č. k. 15C/324/2016-135 z 1. februára 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 1 705,61 €. Proti tomuto uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala žalobkyňa sťažnosť, o ktorej súd prvej inštancie uznesením č. k. 15C/324/2016-148 z 12. mája 2021 vydaným zákonným sudcom rozhodol tak, že napadnuté uznesenie zmenil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 2 138,99 €. Žalobkyni nepriznal nárok na náhradu trov sťažnostného konania voči žalovanému. Uvedené uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku o trovách sťažnostného konania napadla žalobkyňa odvolaním, ktoré odvolací súd uznesením sp. zn. 5Co/55/2021 z 30. júla 2021 ako neprípustné podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku odvolanie odmietol. Žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

10. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 355 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Uznesenia, proti ktorým zákon odvolanie pripúšťa, sú taxatívne vymenované v ustanovení § 357 Civilného sporového poriadku. Medzi týmito uzneseniami sa ale uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom, nenachádza, z čoho a contrario vyplýva, že proti nemu nie je odvolanie prípustné.

11. V systéme opravných prostriedkov slovenského civilného procesného práva je základným (riadnym) opravným prostriedkom pre nápravu chýb a iných nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie odvolanie. Dovolanie ako opravný prostriedok je opravným prostriedkom mimoriadnym a vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárnym (t. j. odvolanie, resp. odvolací prieskum, predchádza dovolaniu, resp. dovolaciemu prieskumu). To znamená, že zmyslom a účelom dovolania ako procesného inštitútu a v tom dôsledku úlohou dovolacieho súdu je preskúmať zákonnosť a vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu - t. j. či odvolací súd riadne preskúmal namietané odvolacie dôvody (odvolacie námietky) a či k nim zaujal správny právny záver - a svojou rozhodovacou činnosťou zasiahnuť do rozhodnutia odvolacieho súdu a odstrániť namietané nesprávnosti v prípade, že ich odvolací súd svojim procesným postupom sám nenapravil. Ale ak však zákon vylučuje prípustnosť odvolania proti konkrétnemu rozhodnutiu súdu prvej inštancie, odvolací súd (rešpektujúc zásadu, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, zakotvenú v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) nemá nijakú zákonnú možnosť vytýkané chyby a nedostatky preskúmať a ich prípadný výskyt napraviť. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní potom vyplýva, že ak zákon vylučuje možnosť preskúmať súdne rozhodnutie v opravnom konaní vedenom pred riadnou opravnou inštanciou - odvolacím súdom, o to viac (argumentum a minori ad maius) treba za vylúčené považovať preskúmanie tohto súdneho rozhodnutia pred mimoriadnou opravnou inštanciou - dovolacím súdom. V opačnom prípade by nastala celkom absurdná situácia (argumentum ad absurdum), nedávajúca žiaden rozumný zmysel, kedy by dovolací súd preskúmaval konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu (teda jeho zákonnosť a vecnú správnosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden zákonný (právny) dôvod, na základe ktorého by sa vôbec mohol zaoberať určitou argumentáciou procesnej strany a preskúmať jej opodstatnenie. Odvolanie by sa tým stalo len nevyhnutnou formulou, aby po jeho odmietnutí strana mohla podať dovolanie (ako opravný prostriedok subsidiárny k odvolaniu) a dovolací súd by tak de facto vykonával základný (riadny) opravný prieskum, a teda suploval prieskumnú činnosť riadneho opravného súdu (odvolacieho súdu), hoci zákon riadny opravný prieskum (odvolací prieskum, odvolanie) v danom prípade vylučuje.

12. Inými slovami, ak zákon proti určitému typu súdneho rozhodnutia vyhlási riadny opravný prostriedok za právne neúčinný (t. j. že sa ním v danom prípade nemožno úspešne domáhať nápravy chýb a nedostatkov pred súdom nižšej inštancie), z logiky veci nemôže byť právne účinným ani mimoriadny opravný prostriedok. Inak by právna úprava riadneho opravného prostriedku pre tento typ súdneho rozhodnutia v inštančnom postupe celkom stratila svoj význam a zmysel (ratio legis), bola by v rozpore so zásadou vylúčenia tzv. redundancie (nadbytočnosti v právnom poriadku, tzn. že každý právny inštitút má v právnom poriadku svoje opodstatnenie) a s princípom prezumpcie racionálneho zákonodarcu, ktorý je nevyhnutným predpokladom existencie právnej istoty a právneho štátu v zmysle

čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a zároveň by sa tým poprela účelnosť práva ako základná právna hodnota. Pokiaľ zákon proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vylučuje prípustnosť odvolania ako riadneho opravného prostriedku, tým skôr (a fortiori) je vylúčená i prípustnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

13. V prejednávanej veci z uvedeného vyplýva, že ak zákon proti uzneseniu súdu prvej inštancie v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému súdnym úradníkom nepripúšťa odvolanie, nemožno proti tomuto rozhodnutiu úspešne podať ani dovolanie. Z tohto dôvodu dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania žalobkyne proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd z dôvodu neprípustnosti odmietol odvolanie žalobkyne proti uzneseniu súdu prvej inštancie rozhodujúcemu o sťažnosti podanej proti rozhodnutiu súdneho úradníka o výške náhrady trov konania, nemožno z ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku vyvodit', a preto jej dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku.

14. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.